

SPRC - Viataal aanpassing

Sensory **PR**ofile **C**hecklist (Revised) - Olga Bogdashina -

Roger Verpoorten - Marlou Versteegen - Petra Hagen

Januari 2005

Sensorische Profilering bij
personen met een Stoornis in het Autisme Spectrum (ASS)

Vragenlijst ter ondersteuning van interview.

Viataal aanpassing voor klinisch gebruik van de SPRC:
Sensory Profile Checklist (Revised) - Olga Bogdashina -
in: Sensory Perceptual Issues in Autism and Asperger Syndrome.
Jessica Kingsley Publishers UK 2003

Sensorisch waarnemen > waarneming op sensatie niveau van
betekenisverlening

Deze vragenlijst helpt gedrag bevragen t.a.v. sensorisch waarnemen op gebied van
kijken, luisteren, voelen, ruiken en proeven. Het leidt tot samenstellen van een
persoonlijk sensorisch profiel. Doel hiervan is op het spoor komen van
waarnemingsproblemen op het primair centrale niveau van prikkelverwerking met het
oog op gericht hulp gaan bieden, b.v. in geval van hypersensitiviteit.

INSTRUCTIE :

Invullen van de vragenlijst - door de interviewer - kan gebeuren door zeer open
geformuleerde vragen te stellen aan ervaringsdeskundigen (ouders, begeleiders,
leerkrachten...) De meest open vraag zou zijn 'Is er opvallend gedrag of een
problematische manier van reageren op specifieke prikkels?' Beter is deze vraag op te
delen volgens de onderstaande structuur van sensorische gebieden, waarbij men telkens
concrete voorbeelden van mogelijk opvallend gedrag geeft. De antwoorden kunnen
binnen de structuur van de vragenlijst worden genoteerd en achteraf vertaald in een
profiel versleuteling. Er is hierbij enig gradueel onderscheid gemaakt in ernst van
reactief gedrag: aandacht, fascinaties, pijn... . Gearceerde gebieden in het verkregen
profiel vragen om actie, open gebleven gebieden vergen geen speciale aandacht.

Naam :
Geb.datum :

Datum interview :
Geïnterviewde :
Interviewer :

Kijkgedrag - visuele prikkels

A. Opzoeken van specifieke visuele prikkels

A1. Is er sprake van opvallend intensieve aandacht voor specifieke visuele prikkels wanneer deze zich voordoen of worden aangeboden?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem hieronder en geef aan ofwel: consistent - wisselend - inconsistent

- Specifieke lichtsensaties.....
- Kleursensaties.....
- Spiegelingen.....
- Draaiende voorwerpen.....
- Andere

A2. Toont persoon opvallende voorkeur voor visuele prikkels door ze regelmatig zelf op te zoeken of er steeds voor te kiezen?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem hieronder en geef aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Licht.....
- Kleur.....
- Spiegeling.....
- Draaiende voorwerpen.....
- Andere.....

A.3 Is er sprake van sterke fascinatie voor visuele prikkels doordat ze 'alle' aandacht opeisen wanneer ze aanwezig zijn, en/of doordat het verwijderen of beletten tot grote weerstand leidt?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Licht.....
- Kleur.....
- Spiegeling.....
- Draaiende voorwerpen.....
- Andere

B. Hinder door specifieke visuele prikkels

B1. Is er indruk van pijnsensatie bij bepaalde visuele prikkels?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Licht.....
- Kleur.....
- Spiegeling.....
- Andere

B2. Is er sprake van opvallende vermijding van bepaalde visuele prikkels (*b.v. door weggijken, niet aankijken, vanuit een vreemde hoek kijken...*)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Licht.....
- Kleur.....
- Spiegeling.....
- Andere

B3. Is er sprake van spontaan dempen / filteren van visuele prikkels (*b.v. met handen, met voorwerpen, met zonnebril...*)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Licht.....
- Kleur.....
- Spiegeling.....
- Andere

B4. Is er sprake van overstemmen van visuele prikkels (b.v. door eigen visuele sensaties dicht bij het oog te creëren met voorwerpen)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Licht.....
- Kleur.....
- Spiegelings.....
- Andere.....

B5. Is er sprake van blokkeren van visuele prikkels (b.v. bij de bron, of bij het zintuig zoals door afsluiten van ogen)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Licht.....
- Kleur.....
- Spiegelings.....
- Andere.....

Luistergedrag - auditieve prikkels

A. Specifiek opzoeken van auditieve prikkels.

A1. Is er sprake van opvallend intensieve aandacht voor specifieke geluidsprikkels wanneer deze zich voordoen of worden aangeboden?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Omgevingsgeluiden.....
- Stem(eigen, andere).....
- Muziek.....
- Andere.....

A2. Toont persoon opvallende voorkeur voor auditieve prikkels door ze regelmatig zelf op te zoeken (*b.v. door steeds dezelfde geluidjes... liedjes te kiezen*)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Omgevingsgeluiden.....
- Stem(eigen, andere).....
- Muziek.....
- Andere

A.3 Is er sprake van fascinatie voor auditieve prikkels (*b.v. doordat ze alle aandacht trekken wanneer ze aanwezig zijn, of doordat het verwijderen of beletten tot grote weerstand leidt*)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Omgevingsgeluiden.....
- Stem(eigen, andere).....
- Muziek.....
- Andere

B. Hinder van specifieke auditieve prikkels

B1. Is er indruk van pijnsensatie bij bepaalde auditieve prikkels?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Omgevingsgeluiden.....
- Stem(eigen, andere).....
- Muziek.....
- Andere.....

B2. Is er sprake van vermijding van bepaalde auditieve prikkels (b.v. door weglopen van geluidsbron, vermijden van specifieke ruimtes, terugtrekken in andere ruimtes)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Omgevingsgeluiden.....
- Stem(eigen, andere).....
- Muziek.....
- Andere

B3. Is er sprake van dempen / wegfilteren van auditieve prikkels (b.v. door vingers in / handen op oren, koptelefoon als geluidsdemper...)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Omgevingsgeluiden.....
- Stem(eigen, andere).....
- Muziek.....
- Andere

B4. Is er sprake van overstemmen van auditieve prikkels (door eigen geluiden als tandenknarsen, zingen, roepen... door muziek..)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Omgevingsgeluiden.....
- Stem(eigen, andere).....
- Muziek.....
- Andere

B5. Is er sprake van blokkeren van auditieve prikkels (b.v. door ingrijpen aan de geluidsbron, toestellen of personen zwijgen opleggen...)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Omgevingsgeluiden.....
- Stem(eigen, andere).....
- Muziek.....
- Andere.....

Tastgedrag - tactiele prikkels

A Specifiek opzoeken van tactiele prikkels.

A1. Is er sprake van opvallend intensieve aandacht voor specifieke tactiele prikkels wanneer deze zich voordoen of worden aangeboden (b.v. bij voorwerpen, bij handelingen, bij zichzelf, bij andere personen...)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Materialen /stoffen.....
- Huidprikkel.....
- Aanrakingen.....
- Andere.....

A2. Toont persoon opvallende voorkeur voor dergelijke tactiele prikkels door deze regelmatig zelf op te zoeken (in voorwerpen, bij zichzelf, bij andere personen..)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Materialen /stoffen.....
- Huidprikkel.....
- Aanrakingen.....
- Andere.....

A.3 Is er sprake van sterke fascinatie voor tactiele prikkels doordat ze alle aandacht opeisen wanneer ze aanwezig zijn, of doordat het verwijderen tot weerstand leidt?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Materialen /stoffen.....
- Huidprikkel.....
- Aanrakingen.....
- Andere.....

B. Hinder van specifieke tactiele prikkels

B1. Is er indruk van pijnsensatie voor bepaalde tactiele prikkels?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Materialen /stoffen.....
- Huidprikkel.....
- Aanrakingen.....
- Andere.....

B2. Is er sprake van opvallend vermijden van bepaalde tactiele prikkels (*door weglopen, weigeren, ruimte-, object-, persoonsvermijding...*)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Materialen /stoffen.....
- Huidprikkel.....
- Aanrakingen.....
- Andere.....

B3. Is er sprake van dempen /filteren van tactiele prikkels (*b.v. lichaamsdelen verbergen, handen in mouwen, handschoenen willen*)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Materialen /stoffen.....
- Huidprikkel.....
- Aanrakingen.....
- Andere.....

B4. Is er sprake van overstemmen van tactiele prikkels (*b.v. door steeds eigen specifieke tactiele prikkels te creëren met voorwerpen, handelingen...*)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Materialen /stoffen.....
- Huidprikkel.....
- Aanrakingen.....
- Andere.....

B5. Is er sprake van blokkeren van tactiele prikkels (*b.v. door weggooien van materialen of fixeren van handen partner...*)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Materialen /stoffen.....
- Huidprikkel.....
- Aanrakingen.....
- Andere.....

Ruik- en proefgedrag / geur- en smaakprikkelers

A. Specifiek opzoeken van geur en/of smaak prikkelers.

A1. Zijn er 'voorkeuren' voor specifieke geur- of smaakprikkelers bekend?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Etensgeur en/of smaak.....
- Lichaamsgeur.....
- Andere.....

A2. Toont persoon 'absolute voorkeuren' voor geur- of smaakprikkelers door deze *altijd* op te zoeken of te kiezen (*alternatieven worden steeds genegeerd*)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Etensgeur en/of smaak.....
- Lichaamsgeur.....
- Andere.....

A.3 Is er sprake van sterke fascinatie voor geur- en smaakprikkelers doordat ze dwangmatig worden opgezocht, of doordat het verwijderen/verbieden tot grote weerstand leidt. (*B.v. heeft hand gegeven en ruikt daarna aan eigen vingers..*)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Etensgeur en/of smaak.....
- Lichaamsgeur.....
- Andere.....

B. Hinder van specifieke geur en/of smaak prikkels

B1. Is er indruk van absolute onverdraaglijkheid voor bepaalde geur en/of smaak prikkels (b.v. er ontstaat een heftige fysische reactie op ervaren van de prikkel zoals braken...)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Etensgeur en/of smaak.....
- Lichaamsgeur.....
- Andere.....

B2. Is er sprake van opvallende vermijdingsgedrag voor geur en/of smaak prikkels (b.v. door zintuig afsluiten)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Etensgeur en/of smaak.....
- Lichaamsgeur.....
- Andere.....

B3. Is er sprake van geur en/of smaak prikkels willen veranderen /dempen /filteren (b.v. mond telkens willen naspoelen met water, steeds eigen vingers, kledingstof... erbij in mond of aan neus houden)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Etensgeur en/of smaak.....
- Lichaamsgeur.....
- Andere.....

B4. Is er sprake van pogingen tot overstemmen van geur en/of smaak *prikkels* (na iedere hap...steeds de vertrouwde smaak /hap willen... bepaalde geurstof, b.v. tabak, steeds in neus stoppen..)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

Indien ja: benoem en geef hierbij aan: consistent - wisselend - inconsistent

- Etensgeur en/of smaak.....
- Lichaamsgeur.....
- Andere.....

B5. Is er sprake van sterke afweer van geur en/of smaak *prikkels* (b.v. door voorspelbaar sterk protest gedrag als bepaald soort eten uitspuwen, weggooien)?

- Neen
- Ja
- Onbekend

- Etensgeur en/of smaak.....
- Lichaamsgeur.....
- Andere.....

Profiel versleuteling en interpretatie

...>>

Profiel Versleuteling>>

- * Kleur het vlak **zwart** bij antwoord > ja / consistent
- * Laat vlak **wit** bij antwoord > nee
- * **Arceer** vlak bij > ja - wisselend / inconsistent
- * Zet **vraagteken** bij antwoord > onbekend

	A + sensatie			B - sensatie				
	1	2	3	5	4	3	2	1
Kijkgedrag								
Luistergedrag								
Voelgedrag								
Ruiken Proeven								

Aandacht Voorkeur Fascinatie Afwr Blok Overstem Filteren Vermijden Pijn

Interpretatie profiel sensorische waarneming

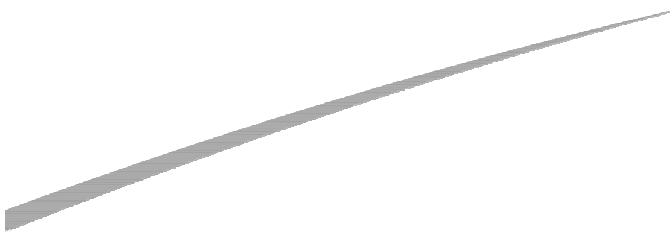
Wit gebleven vakken zijn sensorische gebieden die geen verdere specifieke aandacht behoeven.

Gearceerde gebieden behoeven aandacht: ze duiden op specifieke sensorische verwerking 'onder specifieke omstandigheden'.

Zwart gekleurde gebieden duiden op een extreme en afwijkende sensorische verwerking. Ze vragen in ieder geval om aandacht en aanpassingen.

A+ scores:

A+ scores kunnen een indicatie geven van de verhouding (en eventuele dominantie) tussen zintuiginzet in sensorische perceptie. Het kan een indicatie opleveren naar het voorkeurzintuig. Dit biedt de sterkste ingang voor informatieverwerking en kan dus positief worden benut voor betekenisverlening aan prikkels (o.a. primaire zintuig voor communicatie) Hier **Zwart** gekleurde scores wijzen in de richting van hyperdominantie of

mono-sensorische instelling (één zintuig domineert alle andere, hierdoor kan een soort neglect ontstaan voor waarnemen van prikkels in andere zintuigen) Hyperdominant of mono-sensorisch waarnemen kan soms ook als reactie ontstaan op hypersensitiviteit in een ander zintuigdomrein. Fascinatiedrag door het overmatig oproepen /opzoeken van één (vertrouwde) specifieke prikkel helpt dan om andere prikkels, die niet worden verdragen weg te drukken of te overstemmen. Dergelijke hypothese kan bevestigd worden in bepaalde B – scores.

B - scores:

B - scores duiden altijd op problematische zintuiglijke verdraagzaamheid voor bepaalde prikkels, ook al kan de ernst nog verschillen. Zo duiden gearceerde gebieden op problemen met verdraagzaamheid onder bepaalde omstandigheden. In dit geval dient er aandacht uit te gaan naar deze omstandigheden. Indien ze bijvoorbeeld niet te vermijden zijn, en het gaat om hypersensitieve reacties, moeten adequate en acceptabele hulpmiddelen voor sensorische protectie te worden aangereikt.

Zwart gearceerde gebieden duiden op een pathologische sensorische verwerking en vragen altijd om hulpverlening. Verwerking van prikkels die onverdraaglijk blijken, dient te worden ondersteund door of / en: aanpassingen aan de bron, in de omgeving, aan het zintuig of eventueel op niveau van centrale verwerking (medicatie) Zonder hulp ontstaan vaak bizarre en onacceptabele defensiestrategieën, die soms tot zelfbeschadiging leiden.

Voorstel tot aanpassingen: